Bodleian Libraries
UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

2662 e. 37

2662 e. 37

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΙΟΣ

ΕΚ ΤΩΝ ΛΑΕΡΤΙΟΥ

ARISTOTELIS VITA SCRIPTORE LAERTIO
CVM ADNOTATIONE CRITICA ET FRAGMENTIS
ANTIQVAE VERSIONIS LATINAE

BIBLIOTHECA · BODLEIANA

OXONII

MDCCCLXXIX

Arch. Bodl. B. III. 81.

SIGLA.

A = cod. Arundelianus 531, saec. xv.

B = cod. Neapolitanus 253, saec. xii.

L = cod. Laurentianus 69. 13, saec. xii.

Q = cod. Parisinus 1758, saec. xv.

V = cod. Vaticanus 1302, saec. xiii.

* = littera erasa.

A^1 (B^1, L^1 etc.) = prima manus codicis A (B, L, etc.)

A^2 (B^2, L^2 etc.) = correcta lectio codicis A (B, L etc.): litteras correctori debitas in rasura scribenti aut scripturam priorem reformanti hamulis (⌈ ⌋) circumclusas exhibemus.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ.

Ἀριστοτέλης Νικομάχου καὶ Φαιστίδος Σταγειρίτης. ὁ δὲ Νικόμαχος 1
ἦν ἀπὸ Νικομάχου τοῦ Μαχάονος τοῦ Ἀσκληπιοῦ, καθά φησιν Ἕρμιππος
ἐν τῷ περὶ Ἀριστοτέλους· καὶ συνεβίω Ἀμύντᾳ τῷ Μακεδόνων βασιλεῖ
ἰατροῦ καὶ φίλου χρείᾳ. οὗτος γνησιώτατος τῶν Πλάτωνος μαθητῶν,
τραυλὸς τὴν φωνήν, ὥς φησι Τιμόθεος ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ περὶ βίων·
ἀλλὰ καὶ ἰσχνοσκελής, φασίν, ἦν καὶ μικρόμματος ἐσθῆτί τ' ἐπισήμῳ
χρώμενος καὶ δακτυλίοις καὶ κουρᾷ. ἔσχε δὲ καὶ υἱὸν Νικόμαχον ἐξ
Ἑρπυλλίδος τῆς παλλακῆς, ὥς φησι Τίμαιος. ἀπέστη δὲ Πλάτωνος ἔτι 2
περιόντος· ὥστε φασὶν ἐκεῖνον εἰπεῖν, "Ἀριστοτέλης ἡμᾶς ἀπελάκτισε,
καθαπερεὶ τὰ πωλάρια γεννηθέντα τὴν μητέρα." φησὶ δ' Ἕρμιππος ἐν
τοῖς βίοις ὅτι πρεσβεύοντος αὐτοῦ πρὸς Φίλιππον ὑπὲρ Ἀθηναίων
σχολάρχης ἐγένετο τῆς ἐν Ἀκαδημείᾳ σχολῆς Ξενοκράτης· ἐλθόντα δὴ
αὐτὸν καὶ θεασάμενον ὑπ' ἄλλῳ τὴν σχολήν, ἑλέσθαι περίπατον τὸν ἐν
Λυκείῳ, καὶ μέχρι μὲν † ἀλείμματος † ἀνακάμπτοντα τοῖς μαθηταῖς συμ-
φιλοσοφεῖν· ὅθεν περιπατητικὸν προσαγορευθῆναι· οἱ δ', ὅτι ἐκ νόσου
περιπατοῦντι Ἀλεξάνδρῳ συμπαρὼν διελέγετο ἄττα· ἐπειδὴ δὲ πλείους 3
ἐγένοντο ἤδη, καὶ ἐκάθισεν εἰπών·

Αἰσχρὸν σιωπᾶν, Ξενοκράτην δ' ἐᾶν λέγειν·

ADNOTATIO CRITICA:—1 ν[ει]κομάχου B^2 φεστίδοσ B : ἐφεστιάδοσ L : φαιστιάδος AQV σταγειρείτησ B ν[ει]κόμαχος B^2 2 ν[ει]κομάχου B^2 μαχάωνοσ L 3 συνεβίω AV : συνεβίου BLQ 4 χρείαι B^1 μαθητῶν] ἀδελφῶν L^1 5 τ[ι]μόθεοσ B^2 6 τ' Cobet. : τε codd. 7 καὶ κουρᾷ del. B^2 καὶ υἱὸν] καὶ om. A 8 ἑρπυλλίδοσ B : ἑρπυλίδος ALQV παλλακῆσ BQ : παλακῆς ALV Τίμαιος C. Mueller FHG I p. 211 : Τιμόθεος codd. 9 περιιόντος QV ἀπελάκτησε B 10 πολάρια B δ' AQV : δὲ B : δὲ καὶ L 12 ἀκαδημίαι B : ἀκαδημία vel ἀκαδημίᾳ vulg. δὴ] δὲ V 13 ἄλλο L 14 λυκίω B μὲν om. Q ἀνακάπτοντα B^1 συνφιλοσοφεῖν B 15 οἱ δ'] οἶδ' V^1Q 16 συνπαρὼν B : συμπεριπατῶν Casaubonus ἄττα BQ 17 ἐγένοντο Q^1V : ἐγίνοντο $ABLQ^2$ ἐκάθησεν B 18 Ξενοκράτην Cobet. : ξενοκράτη codd. δὲ L.

καὶ πρὸς θέσιν συνεγύμναζε τοὺς μαθητάς, ἅμα καὶ ῥητορικῶς ἐπασκῶν. ἔπειτα μέντοι ἀπῆρε πρὸς Ἑρμίαν τὸν εὐνοῦχον, Ἀταρνέως ὄντα τύραννον· ὃν οἱ μὲν φασι παιδικὰ γενέσθαι αὐτοῦ, οἱ δὲ καὶ κηδεῦσαι αὐτῷ δόντα τὴν θυγατέρα, ἢ ἀδελφιδῆν, ὥς φησι Δημήτριος ὁ Μάγνης ἐν τοῖς περὶ ὁμωνύμων ποιητῶν τε καὶ συγγραφέων· ὃς καὶ δοῦλον Εὐβούλου φησὶ γενέσθαι τὸν Ἑρμίαν, γένει Βιθυνὸν ὄντα καὶ τὸν δεσπότην ἀνελόντα. Ἀρίστιππος δ' ἐν τῷ πρώτῳ περὶ παλαιᾶς τρυφῆς φησιν ἐρασθῆναι τὸν Ἀριστοτέλην παλλακίδος τοῦ Ἑρμίου· τοῦ δὲ συγχωρήσαντος ἔγημέ 4
τ' αὐτὴν καὶ ἔθυεν ὑπερχαίρων τῷ γυναίῳ, ὡς Ἀθηναῖοι τῇ Ἐλευσινίᾳ Δήμητρι· τῷ τε Ἑρμίᾳ παιᾶνα ἔγραψεν, ὃς ἔνδον γέγραπται. ἐντεῦθέν τε γενέσθαι ἐν Μακεδονίᾳ παρὰ Φιλίππῳ καὶ λαβεῖν μαθητὴν παρ' αὐτοῦ τὸν υἱὸν Ἀλέξανδρον, καὶ αἰτῆσαι ἀναστῆσαι αὐτοῦ τὴν πατρίδα κατασκαφεῖσαν ὑπὸ Φιλίππου καὶ τυχεῖν· οἷς καὶ νόμους θεῖναι. ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ σχολῇ νομοθετεῖν μιμούμενον Ξενοκράτην, ὥστε κατὰ δέκα ἡμέρας ἄρχοντα ποιεῖν. ἐπειδὴ δ' ἐδόκει ἐπιεικῶς αὐτῷ συγγεγενῆσθαι Ἀλεξάνδρῳ, ἀπῆρεν εἰς Ἀθήνας, συστήσας αὐτῷ τὸν συγγενῆ Καλλισθένην τὸν Ὀλύνθιον· ὃν καὶ 5
παρρησιαστικώτερον λαλοῦντα τῷ βασιλεῖ καὶ μὴ πειθόμενον αὐτῷ φασιν ἐπιπλήξαντα εἰπεῖν·

Ὠκύμορος δή μοι, τέκος, ἔσσεαι, οἷ' ἀγορεύεις.

καὶ δὴ καὶ ἐγένετο. δόξας γὰρ Ἑρμολάῳ συμμετεσχηκέναι τῆς εἰς Ἀλέξανδρον ἐπιβουλῆς ἐν σιδηρᾷ περιήγετο γαλεάγρᾳ, φθειριῶν καὶ ἀκόμιστος· καὶ τέλος λέοντι παραβληθείς, οὕτω κατέστρεψεν. ὁ δ' οὖν Ἀριστοτέλης ἐλθὼν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τρία πρὸς τοῖς δέκα τῆς σχολῆς ἀφηγησάμενος ἔτη ὑπεξῆλθεν εἰς Χαλκίδα, Εὐρυμέδοντος αὐτὸν τοῦ ἱεροφάντου δίκην ἀσεβείας γραψαμένου, ἢ Δημοφίλου, ὥς φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ, ἐπειδήπερ τὸν ὕμνον ἐποίησεν εἰς τὸν προειρημένον Ἑρμίαν, ἀλλὰ καὶ ἐπίγραμμα ἐπὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς ἀνδριάντος τοιοῦτον· 6

---

1 ἅμα om. L 2 ἑρμίαν BV : ἑρμείαν ALQ 4 ἀδελφιδῆν Q^{1} : ἀδελφιδὴν ABQ^{2}V : ἀδελφήδὴν L 6 ἑρμίαν B^{1} : ἑρμείαν vulg. βυθινὸν B (V^{1}?) : β[ι]θ[υ]νὸν L^{2} 7 δὲ BL τῶι L πρώτῳ om. L 8 ἀριστοτέλη B (L compend.) παλλακίδοσ BQ : παλακίδος ALV ἑρμίου B : ἑρμείου vulg. 9 τ' Cobet. : τε codd. ἐλευσινία L : ἐλευσινείαι B^{1} : ἐλευσινείᾳ B^{2} : ἐλευσινῖδι Q : ἐλευσινίδι AV 10 ἑρμία B^{1} : ἑρμείᾳ vulg. 13 θῆναι B 15 δ' Cobet. : δὲ codd. 16 καλλισθένην LQ : καλλισθένη ABV 17 πυθόμενον Q φασιν] φασὶ δὲ L 19 τέκος om. V ἔσσαιε BV : ἔσαιε L : ἔσσαιαι A 20 καὶ δὴ καὶ] καὶ δὴ V συ[μ]μετεσχηκέναι B^{2} 21 γαλαιάγρα BQ 23 γ̄ πρὸς τοῖσ ῑ L 25 φαβορεῖνοσ B ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ om. L^{1} 26 ἐποίει L Ἑρμείαν vulg.

Τόνδε ποτ' οὐχ ὁσίως παραβὰς μακάρων θέμιν ἁγνὴν
ἔκτεινεν Περσῶν τοξοφόρων βασιλεύς,
οὐ φανερῶς λόγχῃ φονίοις ἐν ἀγῶσι κρατήσας,
ἀλλ' ἀνδρὸς πίστει χρησάμενος δολίου.

ἐνταῦθα δὴ πιὼν ἀκόνιτον ἐτελεύτησεν, ὥς φησιν Εὔμηλος ἐν τῇ πέμπτῃ τῶν ἱστοριῶν, βιοὺς ἔτη ἑβδομήκοντα. ὁ δ' αὐτός φησιν αὐτὸν καὶ Πλάτωνι τριακοντούτην συστῆναι, διαπίπτων· βεβίωκε γὰρ τρία μὲν πρὸς τοῖς ἑξήκοντα, Πλάτωνι δὲ ἑπτακαιδεκέτης συνέστη. ὁ δὲ ὕμνος ἔχει τοῦτον τὸν τρόπον·

Ἀρετά, πολύμοχθε γένει βροτείῳ, 7
θήραμα κάλλιστον βίῳ,
σᾶς πέρι, παρθένε, μορφᾶς
καὶ θανεῖν ζηλωτὸς ἐν Ἑλλάδι πότμος
καὶ πόνους τλῆναι μαλεροὺς ἀκάμαντας·
τοῖον ἐπὶ φρένα βάλλεις
κάρτος ἀθάνατον χρυσοῦ τε κρεῖσσον
καὶ γονέων μαλακαυγήτοιό θ' ὕπνου.
σεῦ δ' ἕνεχ' οὐκ Διὸς Ἡρακλέης Λήδας τε κοῦροι
πόλλ' ἀνέτλασαν ἔργοις
σὰν ἀγορεύοντες δύναμιν.
σοῖς δὲ πόθοις Ἀχιλεὺς
Αἴας τ' Ἀΐδαο δόμους ἦλθον·
σᾶς δ' ἕνεκεν φιλίου μορφᾶς καὶ Ἀταρνέος ἔντροφος ἀελίου χήρωσεν αὐγάς. 8

---

1 θέμην L ἀγνὴν B 2 ἔκτεινε B^{1}LQ 4 δολί[ου] A^2 5 δὲ V ἀκόνειτον B : ἀκόν[ι]τον L^{2}V^2 εὔμολος Laurentianus 69. 35 πέμπτῃ] ε̄ L 6 ἑβδομήκοντα] ο̄ L 7 γὰρ τρία μὲν] μὲν γ̄ L τοῖς om. V ἑξήκοντα] ξ L 8 ἑπτακαιδεκέτης QV : ἑπτὰ καὶ δεκ^α^έτησ B : ἑπτακαὶ δεκάτη L : ἑπτακαιδεκαέτης A συνέστην Q 9 seqq. v. Bergkii Lyr. Graec. p 664 ed. tert. βροτοῖο L 10 βίω LV : βιω B : βίῳ AQ 11 σᾶς AL^{2}QV : σασ BL^1 περὶ BL^1 μορφᾶς AQV : μορφὰσ L : μορφα (finis versus) ασ B 12 ζηλωτὸς codd. omnes 14 τοιοῦτον L 15 κάρτος scripsi : καρπὸν εἰς codd. : καρπόν τ' edd. (ex Athenaeo) θάνατον V κρεῖσσον ALQV : κρεῖσσων B : κρείσσω edd. 16 μαλακαυγήτοιό θ' Huebner (ex Athenaeo) : μάλα καυγητοι[ο]θ' B^2 : μάλα κ' αὐγὴ τοιοῦθ' L : μαλακαυγῆ τοῖο θ' AQV : μαλακαυγητοῖο θ' Froben. ὕπνουσ B 17 σεῦ δ' ἕνεχ' οὐκ Brunckius : οὐδεν ἐκ' εκ B : σοῦ δ' ἐν ἐκ ἐκ L^1 : σοῦ δ' ἕνεκ' ἐκ AL^{2}V : σοῦ δ' ἕνεκα Q κ[οῦ]ροι L^2 19 σὰν ἀγορεύοντες Sylburg. : σὰν ἀγρεύοντες edd. (ex Athenaeo) : ἀναγορεύοντες codd. 20 δὲ Buhlius (ex Athenaeo) : τε codd. Ἀχιλεὺς Bergkius : Ἀχιλλεὺς vulg. 21 θ' ἀΐδαο B (nescio an ex em.) : τ' ἀ[ΐ]δαο L^2 22 φιλίου ALQ : φιλίουσ B :

τοιγὰρ ἀοίδιμος ἔργοις, ἀθάνατόν τέ μιν αὐξήσουσι Μοῦσαι
Μναμοσύνας θύγατρες, Διὸς ξενίου σέβας αὔξουσαι φιλίας τε γέρας
βεβαίου.

ἔστι δ' οὖν καὶ εἰς τοῦτον ἡμῶν οὕτως ἔχον·

Εὐρυμέδων ποτ' ἔμελλεν Ἀριστοτέλην ἀσεβείας
γράψεσθαι Δηοῦς μύστιδος ὢν πρόπολος,
ἀλλὰ πιὼν ἀκόνιτον ὑπέκφυγε· τοῦτ' ἀκονιτὶ
ἦν ἄρα νικῆσαι συκοφάσεις ἀδίκους.

τοῦτον πρῶτον Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ λόγον δικανικὸν ὑπὲρ 9
ἑαυτοῦ συγγράψαι φησὶν ἐπ' αὐτῇ ταύτῃ τῇ δίκῃ καὶ λέγειν ὡς Ἀθήνησιν

Ὄγχνη ἐπ' ὄγχνῃ γηράσκει, σῦκον δ' ἐπὶ σύκῳ.

φησὶ δ' Ἀπολλόδωρος ἐν χρονικοῖς γεννηθῆναι μὲν αὐτὸν τῷ πρώτῳ ἔτει
τῆς ἐνάτης καὶ ἐνενηκοστῆς Ὀλυμπιάδος, παραβαλεῖν δὲ Πλάτωνι καὶ
διατρῖψαι παρ' αὐτῷ εἴκοσιν ἔτη, ἑπτακαιδεκέτην συστάντα· καὶ εἴς τε
Μυτιλήνην ἐλθεῖν ἐπ' ἄρχοντος Εὐβούλου τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς ὀγδόης
καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος· Πλάτωνος δὲ τελευτήσαντος τῷ πρώτῳ ἔτει
ἐπὶ Θεοφίλου, πρὸς Ἑρμίαν ἀπᾶραι καὶ μεῖναι ἔτη τρία· ἐπὶ Πυθοδότου 10
δ' ἐλθεῖν πρὸς Φίλιππον τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς ἐνάτης καὶ ἑκατοστῆς
Ὀλυμπιάδος, Ἀλεξάνδρου πεντεκαίδεκα ἔτη ἤδη γεγονότος· εἰς δ' Ἀθήνας

φιλία V μορφὰσ L καὶ add. Buhlius (ex Athenaeo) ἀταρνέοσ BLQ : ἀταρνέως AV ἔντροφοσ BL : ἔντροφον AQV χήρωσεν αὐγὰσ B[2]L : χηρωσ ἐναυγὰσ B[1] : χήρωσεν αὐγᾶς AQV 1 τοιγὰρ B : τὸ γὰρ L[1] : ποῖ γὰρ AL[2]QV ἀθάνατον Buhlius (ex Athenaeo) : ἀθάνατοι codd. μουσαι B 2 μναμοσύνης θύγατερ Q ἄρξουσαι L[1] 4 δ' οὖν] δὲ V 5 ποτ' ἔμελλεν BQ : ποτὲ μέλλεν ALV 6 γράψεσθαι AV : γράψασθαι BLQ 7 ἀκόν[ει]τον B[2] ἀκονειτεῖ B : ἀκονητὶ L 8 συκοφάντασ L : συκοφάνσεισ V 9 φαβορεῖνοσ B λόγον om. L[1] 10 αὐτοῦ B συγγράψαι φησὶν] ita L : φησὶ post λόγον AV : om. BQ ὡς om. V 11 ὄχνη ἐπ' ὄχνη L σύκῳ] νίκη BQ 12 δὲ L αὐτὸν BLQ : om. AV τῷ πρώτῳ] ἐν τῶ ᾱ L 13 ἐνάτης AQ : ἐννάτησ B : ἐννάτησ V : θ L ἐνενηκοστῆσ L : ἐνενηκοστῆσ B : ἐννενηκοστῆς AQV παρα[β]αλεῖν L[2] 14 αὐτῷ Scaliger : αὐτὸν codd. εἴκοσι B : κ̄ L 14–17 conf. H. Diels Mus. Rhen. n. s. 31 p. 43 ἑπτὰ καὶ δεκ^α^ετῆ B (accent. super η add. m. 2) : ἑπτακαιδεκέτη QV : ἑπτακαίδεκα ἐτῶν L : ἑπτακαιδεκάτη A 15 Μυτιλήνην Cobet. : μιτυλήνην codd. ἐπ' Cobet. : ἐπὶ vulg. τετάρτῳ] δ̄ L ὀγδόης] η̄ L 16 post Ὀλυμπιάδος add. Q[1] ἀλεξάνδρου πεντεκαίδεκα ἔτη ἤδη γεγονότος πλάτωνι V πρώτῳ] ᾱ L 17 πρὸσ BL : εἰς AQV ἑρμ[εί]αν B[2] : ἑρμείαν vulg. τρία] γ̄ L πυθοδώτου B : πυθότου LQ 18 δὲ BL πρὸσ BL : εἰς AQV δευτέρῳ] β̄ L ἐνάτης A : ἐνάτησ B : ἐννάτησ V : θ̄ LQ 19 πεντεκαίδεκα ἔτη AQV : πέντε καὶ δεκαετῆ B : ε̄ καὶ ῑ ἐτῶν L ἤδη om. A[1] εἰσ δὲ ἀθήνασ L : εἰς ἀθήνας δ' A : εἰσ δ' ἀθήνασ δ' V.

ἀφικέσθαι τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς ἑνδεκάτης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος καὶ
ἐν Λυκείῳ σχολάσαι ἔτη τρία πρὸς τοῖς δέκα, εἶτ᾽ ἀπᾶραι εἰς Χαλκίδα
τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς τετάρτης καὶ δεκάτης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος, καὶ
τελευτῆσαι ἐτῶν < ὄντα > τριῶν που καὶ ἑξήκοντα νόσῳ, ὅτε καὶ Δημοσ-
θένην καταστρέψαι ἐν Καλαυρείᾳ, ἐπὶ Φιλοκλέους. λέγεται δὲ διὰ τὴν
Καλλισθένους πρὸς Ἀλέξανδρον σύστασιν προσκροῦσαι τῷ βασιλεῖ·
κἀκεῖνον ἐπὶ τῷ τοῦτον λυπῆσαι Ἀναξιμένην μὲν αὐξῆσαι, πέμψαι δὲ
καὶ Ξενοκράτει δῶρα. ἀπέσκωψε δ᾽ εἰς αὐτὸν [ἐπίγραμμα] καὶ Θεόκριτος 11
ὁ Χῖος, οὑτωσὶ ποιήσας, ὥς φησιν Ἀμβρύων ἐν τῷ περὶ Θεοκρίτου·

Ἑρμίου εὐνούχου ἠδ᾽ Εὐβούλου ἅμα δούλου
σῆμα κενὸν κενόφρων τεῦξεν Ἀριστοτέλης.

ἀλλὰ καὶ Τίμων αὐτοῦ καθήψατο εἰπών·

Οὐδ᾽ ἄρ᾽ Ἀριστοτέλους εἰκαιοσύνης ἀλεγεινῆς.

καὶ οὗτος μὲν ὁ βίος τοῦ φιλοσόφου. ἡμεῖς δὲ καὶ διαθήκαις αὐτοῦ
περιετύχομεν, οὕτω πως ἐχούσαις· "Ἔσται μὲν εὖ· ἐὰν δέ τι συμβαίνῃ,
τάδε διέθετο Ἀριστοτέλης· ἐπίτροπον μὲν εἶναι πάντων καὶ διὰ παντὸς
Ἀντίπατρον· ἕως δ᾽ ἂν Νικάνωρ καταλάβῃ, ἐπιμελεῖσθαι Ἀριστομένην, 12
Τίμαρχον, Ἵππαρχον, Διοτέλην, Θεόφραστον, ἐὰν βούληται καὶ ἐνδέχηται
αὐτῷ, τῶν τε παιδίων καὶ Ἑρπυλλίδος καὶ τῶν καταλελειμμένων. καὶ ὅταν
ὥρα ᾖ τῇ παιδί, ἐκδίδοσθαι αὐτὴν Νικάνορι· ἐὰν δὲ τῇ παιδὶ συμβῇ τι—
ὃ μὴ γένοιτο οὐδὲ ἔσται—πρὸ τοῦ γήμασθαι ἢ ἐπειδὰν γήμηται, μήπω
παιδίων ὄντων, Νικάνωρ κύριος ἔστω καὶ περὶ τοῦ παιδίου καὶ περὶ τῶν

---

1 ἀφίκεσθαι B δευτέρῳ] β̄ L ἑνδεκάτης] ιᾱ L 2 λυκίω B γ̄ πρὸσ τοῖσ ῑ L εἶτ᾽ Cobet. : εἶτα codd. 3 τρίτῳ] γ̄ L τετάρτης καὶ] δ̄ης καὶ Q : om. L δεκάτης] ῑ L ἑκατοστῆς] ρ̄ L 4 ὄντα addidi τριῶν] γ̄ L δημοσθένη B 5 καλαυρία BL : καλαβρία AV : καλαβρείᾳ Q φιλοκλεοῦσ L^{1} 6 προσ⌈κροῦσαι⌋ L^{2} (in fine versus) 6–7 τῶ βασιλεῖ—Ἀναξιμένην μὲν add. L^{2} in marg. 7 [τοῦ]τον V^{2} ἀναξιμένην L^{2} : ἀναξιμένη ABQ : ἀναυξημένη V 8 ξενοκράτη B ἐπίγρα⌈μμα⌋ L^{2} : uncinis inclusi 9 χίοσ B^{1} οὕτωσ ει B^{1} : οὑτωσεὶ B^{2} 10 ἑρμίου B : ἑρμείου ALQV ἦ δ᾽ B : ἠδ᾽ V 11 post Ἀριστοτέλης addunt editores ex Plutarcho et Eusebio :—ὃς διὰ τὴν ἀκρατῆ γαστρὸς φύσιν εἵλετο ναίειν | ἀντ᾽ Ἀκαδημείας Βορβόρου ἐν προχοαῖς. 12 τ[ί]μων B^{2} αὐτῶ V 13 ἀριστοτέλησ V^{1} (L compend.) εἰκαινσύναισ V ἀλεγεινῆς ALQ : [ἀ]λέγειν ἦσ B^{2} : ἀλλογενῆσ V 15 περιετύχομεν BL : ἐνετύχομεν AQV 16 διετίθετο L 17 νεικάνωρ B ἀριστομένην L : ἀριστομένη ABQV 18 Διοτέλην Cobet. : διοτελῆ BL : διοτέλη AQV 19 παίδων L ἑρπυλαίδοσ BL : ἑρπυλίδος AQV καταλελιμμένων B 20 ἦ V ἐκδίδωσθαι L : ἐκδόσθαι ABQV αὐτῆ V νικάνωρι BL 22 νεικάνωρ B.

ἄλλων διοικεῖν ἀξίως καὶ αὑτοῦ καὶ ἡμῶν. ἐπιμελείσθω δὲ Νικάνωρ καὶ
τῆς παιδὸς καὶ τοῦ παιδὸς Νικομάχου, ὅπως ἂν ἀξιοῖ τὰ περὶ αὐτῶν, ὡς
καὶ πατὴρ ὢν καὶ ἀδελφός. ἐὰν δέ τι πρότερον συμβῇ Νικάνορι—ὃ μὴ
γένοιτο—ἢ πρὸ τοῦ λαβεῖν τὴν παῖδα ἢ ἐπειδὰν λάβῃ, μήπω παιδίων
ὄντων, ἐὰν μέν τι ἐκεῖνος τάξῃ, ταῦτα κύρια ἔστω· ἐὰν δὲ βούληται 13
Θεόφραστος εἶναι μετὰ τῆς παιδός, καθάπερ πρὸς Νικάνορα· εἰ δὲ μή,
τοὺς ἐπιτρόπους βουλευομένους μετ' Ἀντιπάτρου καὶ περὶ τῆς παιδὸς καὶ
περὶ τοῦ παιδίου διοικεῖν ὅπως ἂν αὐτοῖς δοκῇ ἄριστα εἶναι. ἐπιμελεῖσθαι
δὲ τοὺς ἐπιτρόπους καὶ Νικάνορα μνησθέντας ἐμοῦ καὶ Ἑρπυλλίδος, ὅτι
σπουδαία περὶ ἐμὲ ἐγένετο, τῶν τε ἄλλων καὶ ἐὰν βούληται ἄνδρα λαμ-
βάνειν, ὅπως μὴ ἀναξίῳ ἡμῶν δοθῇ. δοῦναι δ' αὐτῇ πρὸς τοῖς πρότερον
δεδομένοις καὶ ἀργυρίου τάλαντον ἐκ τῶν καταλελειμμένων καὶ θεραπαίνας
τρεῖς, <ἃς> ἂν βούληται, καὶ τὴν παιδίσκην ἣν ἔχει καὶ παῖδα τὸν Πυρ-
ραῖον· καὶ ἐὰν μὲν ἐν Χαλκίδι βούληται οἰκεῖν, τὸν ξενῶνα τὸν πρὸς τῷ 14
κήπῳ· ἐὰν δὲ ἐν Σταγείροις, τὴν πατρῴαν οἰκίαν. ὁποτέραν δ' ἂν τούτων
βούληται, κατασκευάσαι τοὺς ἐπιτρόπους σκεύεσιν οἷς ἂν δοκῇ κἀκείνοις
καλῶς ἔχειν καὶ Ἑρπυλλίδι ἱκανῶς. ἐπιμελείσθω δὲ Νικάνωρ καὶ Μύρμηκος
τοῦ παιδίου, ὅπως ἂν ἀξίως ἡμῶν τοῖς ἰδίοις ἐπικομισθῇ σὺν τοῖς ὑπάρ-
χουσιν ἃ εἰλήφαμεν αὐτοῦ. εἶναι δὲ καὶ Ἀμβρακίδα ἐλευθέραν καὶ δοῦναι
αὐτῇ . . . . . ὅταν ἡ παῖς ἐκδοθῇ, πεντακοσίας δραχμὰς καὶ τὴν
παιδίσκην ἣν ἔχει. δοῦναι δὲ καὶ Θαλῇ πρὸς τῇ παιδίσκῃ ἣν ἔχει,
τῇ ὠνηθείσῃ, χιλίας δραχμὰς καὶ παιδίσκην· καὶ Σίμωνι, χωρὶς τοῦ 15

---

1 διηκεῖν V αὑτοῦ Huebner : αὐτοῦ codd. ν[ει]κάνωρ B^{2} 2 ν[ει]κομάχου B^{2} ἄξιοι B 3 ὢν B^{1} συμβῇ Cobet. : συμβαίη L : συμβαίνη AQ : συμβαίνι V ν[ει]κάνωρι B^{2} 4 μήπω] μηκέτι V 5 τι AQ : τοι BLV τάξοι L 6 θεόφραστον V πρὸς om. L νεικάνορα B^{2} 7 βουλευομένους BQV : βουλομένους AL μετ' Cobet. : μετὰ codd. 8 παιδίου LB : παιδὸς AQV δοκεῖ LV [ἄρ]ιστα B^{2} 9 νεικάνορα B ἑρπυλλίδοσ B : ἑρπυλαίδοσ L : ἑρπυλίδος AQV 10 ἐμὲ] ἐμοῦ L 11 ἀναξίῳ Cobet. : ἀναξίωσ BL : ἀνάξιος AQV δὲ L 12 δεομένοισ V καταλελιμμένων B : καταλελειμένων L^{1} θεραπένασ V 13 ἃς ἂν scripsi : ἂν BL : ἐὰν AQV 14 ἐν om. L^{1} χαλκίδη V ξενόνα V 15 οἰκίαν (εῖν supra scr.) (εῖν del. corrector alter) L ἂν V 15–16 βούληται τούτων L δοκεῖ V 17 ἑρπυλιίδι L^{1} : ἑρπυλίδι ABL^{2}QV ἐπιμε[λή]σθω B^{2} 18 ἂν om. BL^{1} (post ἀξίως add. L^{2}) ἐπικομισθῇ V : ἐπικοσμιθῇ B : ἐπικοσμηθῇ ALQ 19 ἀειλήφαμεν B^{1} ἀμβρακίδα AQV (L^{2} in mg.) : ἀμβρακάδα B : ἀμειρακίδα L 20 lacunam indicavi : conf. testamentum ap. M. Steinschneider de Alpharabio p. 201 τὴν om. L^{1} 21 δὲ om. AV θάλη B 22 ὠνηθήση V^{1} σίμω BLV : σιμῶ Q : σίμων A : σίμωνι Froben. Cobet.

πρότερον ἀργυρίου αὐτῷ <δοθέντος> εἰς παῖδ' ἄλλον, ἢ παῖδα πρίασθαι
ἢ ἀργύριον ἐπιδοῦναι. Τύχωνα δ' ἐλεύθερον εἶναι, ὅταν ἡ παῖς ἐκδοθῇ, καὶ
Φίλωνα καὶ Ὀλύμπιον καὶ τὸ παιδίον αὐτοῦ. μὴ πωλεῖν δὲ τῶν παίδων
μηδένα τῶν ἐμὲ θεραπευόντων, ἀλλὰ χρῆσθαι αὐτοῖς· ὅταν δ' ἐν ἡλικίᾳ
γένωνται, ἐλευθέρους ἀφεῖναι κατ' ἀξίαν. ἐπιμελεῖσθαι δὲ καὶ τῶν ἐκδεδο-
μένων εἰκόνων παρὰ Γρυλίωνα, ὅπως ἐπιτελεσθεῖσαι ἀνατεθῶσιν, ἥ τε
Νικάνορος καὶ ἡ Προξένου, ἣν διενοούμην ἐκδοῦναι, καὶ ἡ τῆς μητρὸς τῆς
Νικάνορος· καὶ τὴν Ἀριμνήστου τὴν πεποιημένην ἀναθεῖναι, ὅπως μνημεῖον
αὐτοῦ ᾖ, ἐπειδὴ ἄπαις ἐτελεύτησε· καὶ <τὴν> τῆς μητρὸς τῆς ἡμετέρας 16
τῇ Δήμητρι ἀναθεῖναι εἰς Νεμέαν ἢ ὅπου ἂν δοκῇ. ὅπου δ' ἂν ποιῶνται
τὴν ταφήν, ἐνταῦθα καὶ τὰ Πυθιάδος ὀστᾶ ἀνελόντας θεῖναι, ὥσπερ αὐτὴ
προσέταξεν. ἀναθεῖναι δὲ καὶ Νικάνορα σωθέντα, ἣν εὐχὴν ὑπὲρ αὐτοῦ
ηὐξάμην, ζῷα λίθινα τετραπήχη Διὶ σωτῆρι καὶ Ἀθηνᾷ σωτείρᾳ ἐν
Σταγείροις." τοῦτον ἴσχουσιν αὐτῷ αἱ διαθῆκαι τὸν τρόπον. λέγεται
δὲ καὶ λοπάδας αὐτοῦ πλείστας εὑρῆσθαι· καὶ Λύκωνα λέγειν ὡς ἐν
πυέλῳ θερμοῦ ἐλαίου λούοιτο καὶ τοὔλαιον διαπωλοῖτο. ἔνιοι δὲ καὶ
ἀσκίον θερμοῦ ἐλαίου ἐπιτιθέναι αὐτὸν τῷ στομάχῳ φασί· καὶ ὁπότε
κοιμῷτο, σφαῖραν χαλκῆν βάλλεσθαι αὐτῷ εἰς τὴν χεῖρα λεκάνης ὑπο-
κειμένης, ἵν' ἐκπεσούσης τῆς σφαίρας εἰς τὴν λεκάνην ὑπὸ τοῦ ψόφου
ἐξέγροιτο. ἀναφέρεται δ' εἰς αὐτὸν καὶ ἀποφθέγματα κάλλιστα ταυτί. 17
ἐρωτηθεὶς τί περιγίνεται κέρδος τοῖς ψευδομένοις, "ὅταν, ἔφη, λέγωσιν
ἀληθῆ, μὴ πιστεύεσθαι." ὀνειδιζόμενός ποτε ὅτι πονηρῷ ἀνθρώπῳ ἐλεημο-

---

1 δοθέντος supplevit Casaubonus, sed nondum ab omni parte sana est oratio   παῖδ' Cobet. : παῖδα codd.   2 ἐπιδοῦναι L : δοῦναι ABQV   τύχωνα Froben. Cobet. : τάχωνα codd.   δ' Cobet. : δὲ codd.   3 Ὀλύμπιχον Meinekius   παίδων Sylburgius : παιδίων ABLQV   4 δὲ B   5 ἀφῆναι BL   ἐκδιδομένων L   6 γρυλίωνα L : γρυλλίωνα ABQ : γρυλλίωνοσ V   ἥ τε] εἴτε L   7 νεικάνοροσ B : νικάνωροσ L   8 νικάνωροσ L   ἀναθῆναι B   9 ᾖ] η B^1 τὴν add. Casaubonus   10 τῇ Δήμητρι Casaubonus : τὴν δὴ μητέρα B : τὴν δημητέρα L^1V : τὴν δημήτερα AL^2Q : τὴν δήμητρα Laurentianus 69. 28   ἀναθῆναι BL   νέμεαν AQV   ἢ] καὶ V   ὅπ[ου] V^2 δοκ[ῇ] V^2 ποιῶντε B^1 11 ὀστὰ L   ἀνελόντας θεῖναι Froben. : ἀναθεῖναι L^1 : ἀνελόντα θῆναι B : ἀνελόντα θεῖναι AL^2QV   αὐτῇ L^1V   12 ν[ει]κάνορα B^2 13 σωτείρα L : σωτειρη B^1 : σωτείρη AB^2Q^2 : σωτεῖρη Q^1 : σωτῆρι V   14 σταγείροισ L : σταγείρη ABQV   αὐτῷ om. V   αἱ om. L^1 15 post ἐν add. L^2 supra vers. ὑγρῶ   16 καὶ τοὔλαιον διαπωλοῖτο om. L^1 17 αὐτῶν L^1 18 χαλκὴν BL^2 19 ἵνα B   ἐκπεσοῦσαν V   εἰς om. A^1 20 δὲ BL   ταυτί] ταυ B^1 21 ἐρωτιθεὶσ V   22 ἀληθῆ Cobet. (v. infra p. 20. 3) : ἀλήθειαν codd. ὀν[ει]διζομενοσ B^2.

σύνην ἔδωκεν, "οὐ τὸν τρόπον, εἶπεν, ἀλλὰ τὸν ἄνθρωπον ἠλέησα."
συνεχὲς εἰώθει λέγειν πρός τε τοὺς φίλους καὶ τοὺς φοιτῶντας αὐτῷ,
ἔνθα [ἂν] καὶ ὅπου διατρίβων ἔτυχεν, ὡς ἡ μὲν ὅρασις ἀπὸ τοῦ περιέχοντος
[ἀέρος] λαμβάνει τὸ φῶς, ἡ δὲ ψυχὴ ἀπὸ τῶν μαθημάτων. πολλάκις δὲ
καὶ ἀποτεινόμενος τοὺς Ἀθηναίους ἔφασκεν εὑρηκέναι πυροὺς καὶ νόμους·
ἀλλὰ πυροῖς μὲν χρῆσθαι, νόμοις δὲ μή. τῆς παιδείας ἔφη τὰς μὲν ῥίζας 18
εἶναι πικράς, τὸν δὲ καρπὸν γλυκύν. ἐρωτηθεὶς τί γηράσκει ταχύ, "χάρις,"
ἔφη. ἐρωτηθεὶς τί ἐστιν ἐλπίς, "ἐγρηγορότος, εἶπεν, ἐνύπνιον." Διογένους
ἰσχάδ' αὐτῷ διδόντος νοήσας ὅτι, εἰ μὴ λάβοι, χρείαν εἴη μεμελετηκώς,
λαβὼν ἔφη Διογένην μετὰ τῆς χρείας καὶ τὴν ἰσχάδα ἀπολωλεκέναι·
πάλιν τε διδόντος λαβὼν καὶ μετεωρίσας ὡς τὰ παιδία εἰπών τε "μέγας
Διογένης," ἀπέδωκεν αὐτῷ. τριῶν ἔφη δεῖν παιδείᾳ, φύσεως, μαθήσεως,
ἀσκήσεως. ἀκούσας ὑπό τινος λοιδορεῖσθαι, "ἀπόντα με, ἔφη, καὶ μαστι-
γούτω." τὸ κάλλος παντὸς ἔλεγεν ἐπιστολίου συστατικώτερον. οἱ δὲ 19
οὕτω μὲν Διογένην φασὶν ὁρίσασθαι, αὐτὸν δὲ τοῦτο δῶρον εἰπεῖν
εὐμορφίας· Σωκράτην δὲ ὀλιγοχρόνιον τυραννίδα· Πλάτωνα προτέρημα
φύσεως· Θεόφραστον σιωπῶσαν ἀπάτην· Θεόκριτον ἐλεφαντίνην ζημίαν·
Καρνεάδην ἀδορυφόρητον βασιλείαν. ἐρωτηθεὶς τίνι διαφέρουσιν οἱ πεπαι-
δευμένοι τῶν ἀπαιδεύτων, "ὅσῳ, εἶπεν, οἱ ζῶντες τῶν τεθνεώτων." τὴν
παιδείαν ἔλεγεν ἐν μὲν ταῖς εὐτυχίαις εἶναι κόσμον, ἐν δὲ ταῖς ἀτυχίαις
καταφυγήν. τῶν γονέων τοὺς παιδεύσαντας ἐντιμοτέρους εἶναι τῶν μόνον
γεννησάντων· τοὺς μὲν γὰρ τὸ ζῆν, τοὺς δὲ τὸ καλῶς ζῆν παρασχέσθαι.
πρὸς τὸν καυχώμενον ὡς ἀπὸ μεγάλης πόλεως εἴη, "οὐ τοῦτο, ἔφη, δεῖ
σκοπεῖν, ἀλλ' ὅστις μεγάλης πατρίδος ἄξιός ἐστιν." ἐρωτηθεὶς τί ἐστι 20

---

2 *εἰώθη* B 4 *ἀέρος* om. L *δὲ* (post *πολλάκις*) om. V 5 *ἔφασκεν*] *ἔλεγεν* L *πυρρουσ* L^1 6 *παιδίασ* L *ἔφη* om. L 7 *τὸν δὲ καρπὸν γλυκύν* BL : *γλυκὺν δὲ τὸν καρπόν* AQ^{2}V : *γλυκεῖς δὲ τοὺς καρπούς* Q^1 8 *ἔφη*] *εἶπεν* L 9 *ἰσχάδ' αὐτῷ* (*αὐτῶν* Q) *διδόντος* ABQV : *ἰσχάδα διδόντοσ αὐτῶ* L *λάβοι* BLQ : *λάβη* AV (in V *η* fort. ex em.) 10 *διογένην* L : *διογένη* ABQV *ἀπωλωλεκέναι* B 11 *τε* BL : *δὲ* AQV *μετεωρήσας* AB *εἰ[πώ]ν* B^2 12 *τρειῶν* V *παιδείαι* B : *παιδία* L 12–13 *ἀσκήσεωσ μαθήσεωσ* V 14 *εὐσταλτικώτερον* L 15 *οὕτω* scripsi : *τοῦτο* codd. *φασὶ διογένην* L : *διογένη φασὶν* (*φασὶ* B^1) ABQV *τοῦτο* L : om. ABQV : *θεοῦ* Cobet. 16 *εὐμορφίας* codd. : *εὐμορφίαν* M. Casaubonus, Cobet. *σωκράτην* L : *σωκράτη* ABQ : *σωκράτει* V 18 *τίνι*] *τί* V *π[ε]παιδευμένοι* B^2 19 *τεθνεώτων* BL *τεθνηκότων* AQV 20 *παιδ[εί]αν* B^2 21 *γον[έ]ων* B^2 *ἐντιμωτέρουσ* BL *εἶναι* om. V *μόνον* BLQ : *μόνων* A^{2}V 22 *τοὺς δὲ τὸ καλῶς ζῆν* om. B^1 *παρασχέθη* V 23 *καυχόμενον* BL^2 [*εἴ*]*η* V^2 *δεῖ* BL : om. AQV 24 *ὅστις*] *εἴ τις* Cobet. *ἐ[στιν]* (post *ἄξιός*) V^2.

φίλος, ἔφη, "μία ψυχὴ δύο σώμασιν ἐνοικοῦσα." τῶν ἀνθρώπων ἔλεγε
τοὺς μὲν οὕτω φείδεσθαι ὡς ἀεὶ ζησομένους, τοὺς δ' οὕτως ἀναλίσκειν
ὡς αὐτίκα τεθνηξομένους. πρὸς τὸν πυθόμενον διὰ τί τοῖς καλοῖς πολὺν
χρόνον ὁμιλοῦμεν, "τυφλοῦ, ἔφη, τὸ ἐρώτημα." ἐρωτηθεὶς τί ποτ' αὐτῷ
περιγέγονεν ἐκ φιλοσοφίας, ἔφη, "τὸ ἀνεπιτάκτως ποιεῖν ἅ τινες διὰ τὸν
ἀπὸ τῶν νόμων φόβον ποιοῦσιν." ἐρωτηθεὶς πῶς ἂν προκόπτοιεν οἱ
μαθηταί, ἔφη, "ἐὰν τοὺς προέχοντας διώκοντες τοὺς ὑστεροῦντας μὴ
ἀναμένωσι." πρὸς τὸν εἰπόντα ἀδολέσχην, ἐπειδὴ αὐτοῦ πολλὰ κατήν-
τλησε, "μήτι σου κατεφλυάρησα;" "μὰ Δί', εἶπεν· οὐ γάρ σοι προσεῖχον."
πρὸς τὸν αἰτιασάμενον ὡς εἴη μὴ ἀγαθῷ ἔρανον δεδωκώς—φέρεται γὰρ 21
καὶ οὕτως—"οὐ τῷ ἀνθρώπῳ, φησίν, ἔδωκα, ἀλλὰ τῷ ἀνθρωπίνῳ."
ἐρωτηθεὶς πῶς ἂν τοῖς φίλοις προσφεροίμεθα, ἔφη, "ὡς ἂν εὐξαίμεθα
αὐτοὺς ἡμῖν προσφέρεσθαι." τὴν δικαιοσύνην ἔφη ἀρετὴν ψυχῆς διανεμη-
τικὴν τοῦ κατ' ἀξίαν. κάλλιστον ἐφόδιον τῷ γήρᾳ τὴν παιδείαν ἔλεγε.
φησὶ δὲ Φαβωρῖνος ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν ἀπομνημονευμάτων ὡς ἑκάστοτε
λέγοι, "ᾧ φίλοι, οὐδεὶς φίλος." [ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ἑβδόμῳ τῶν Ἠθικῶν
ἐστι.] καὶ ταῦτα μὲν εἰς αὐτὸν ἀναφέρεται. συνέγραψε δὲ πάμπλειστα
βιβλία, ἃ ἀκόλουθον ἡγησάμην ὑπογράψαι διὰ τὴν περὶ πάντας λόγους
τἀνδρὸς ἀρετήν· περὶ δικαιοσύνης α' β' γ' δ'· περὶ ποιητῶν α' β' γ'· περὶ 22
φιλοσοφίας α' β' γ'· πολιτικοῦ α' β'· περὶ ῥητορικῆς ἢ Γρῦλος α'·
Νήρινθος α'· σοφιστὴς α'· Μενέξενος α'· ἐρωτικὸς α'· συμπόσιον α'·
περὶ πλούτου α'· προτρεπτικὸς α'· περὶ ψυχῆς α'· περὶ εὐχῆς α'· περὶ

---

1 φιλόσοφος A^1 δύο] ἐν δυσὶ V ἔλεγεν V 2 φιλεῖσθαι L δ' codd. : δὲ vulg. ἀναλείσκειν B 3 αὐτ[ί]κα B^2 4 ποτ' AQV : ποτε B : om. L 5 περιεγένετο L ἐκ τῆς φιλοσοφίας Cobet. διὰ τὸν] διὰ τῶν B^1 6 τὸν νόμον LV 8 ἀναμένωσιν BL ἀδολέσχ[η]ν B^2 αὐτοῦ πολλὰ L : πολλὰ αὐτοῦ ABQV κατήντησεν B 9 μὰ δί' Froben. : μὰ δία codd. 10 δεδοκώσ V 11 οὕτως Laurentianus 69. 28 : οὕτω ABLQV φησὶ B^1 12 προσφερόμεθα L ἔφη post προσφέρεσθαι v. 13 L 14 κατ' ἀξίαν] καταξίαν L^{1}Q παιδίαν B^1 ἔλεγεν B^1 15 φαβορεῖνοσ B τῷ δευτέρῳ] [β̄] L^2 16 λέγει BQ ᾧ B^2 (v. infra p. 21. 7; coniecerat Casaubonus) : ὦ AB^{1}LQV post οὐδεὶς duae litt. eras. L ἀλλὰ καὶ — Ἠθικῶν ἐστι om. Ambrosius τῶν ἠθικῶν τῶ ἑβδόμω L^1 : τῶ ἠθικῶ τῶ ἑβδόμω L^2 : τῶ ἠθικῶ τῶν ἑβδόμων BVQ : τῶ ἠθικῶν ἑβδόμω A : τῶ ζ̄ τῶν ἠθικῶν Laurentianus 69. 28 17 πάμπλειστα] πολλὰ (post βιβλία) L 18 ἃ ALQV : om. B^1 : ἅπερ B^2 ὑπογράψαι om. L^1 20 πολιτικοῦ] περὶ πολιτικοῦ L ἢ BL : om. AQV γρύλοσ B : γρῦλλοσ L : γρύλλος vulg. 21 Νήρινθος ᾱ· σοφιστὴς ᾱ om. B^1 σοφιστὴς ᾱ om. L^1 πλούτου ᾱ ante Μενέξενος add. L ἐρωτικὸς ᾱ bis AV.

εὐγενείας αʹ· περὶ ἡδονῆς αʹ· Ἀλέξανδρος ἢ ὑπὲρ ἀποίκων αʹ· περὶ βασιλείας αʹ· περὶ παιδείας αʹ· περὶ τἀγαθοῦ αʹ βʹ γʹ· τὰ ἐκ τῶν νόμων Πλάτωνος αʹ βʹ γʹ· τὰ ἐκ τῆς πολιτείας αʹ βʹ· οἰκονομικὸς αʹ· περὶ φιλίας αʹ· περὶ τοῦ πάσχειν ἢ πεπονθέναι αʹ· περὶ ἐπιστημῶν αʹ· περὶ ἐριστικῶν αʹ βʹ· λύσεις ἐριστικαὶ δʹ· διαιρέσεις σοφιστικαὶ δʹ· περὶ ἐναντίων αʹ· περὶ εἰδῶν καὶ γενῶν αʹ· περὶ ἰδίων αʹ· ὑπομνήματα ἐπιχειρηματικὰ γʹ· 23 προτάσεις περὶ ἀρετῆς αʹ βʹ· ἐνστάσεις αʹ· περὶ τῶν ποσαχῶς λεγομένων ἢ κατὰ πρόσθεσιν αʹ· περὶ παθῶν ὀργῆς αʹ· ἠθικῶν αʹ βʹ γʹ δʹ εʹ· περὶ στοιχείων αʹ βʹ γʹ· περὶ ἐπιστήμης αʹ· περὶ ἀρχῆς αʹ· διαιρέσεις ιζʹ· διαιρετικὸν αʹ· <περὶ> ἐρωτήσεως καὶ ἀποκρίσεως αʹ βʹ· περὶ κινήσεως αʹ· προτάσεις αʹ· προτάσεις ἐριστικαὶ αʹ· συλλογισμοὶ αʹ· προτέρων ἀναλυτικῶν αʹ βʹ γʹ δʹ εʹ ϛʹ ζʹ ηʹ θʹ· ἀναλυτικῶν ὑστέρων μεγάλων αʹ βʹ· περὶ προβλημάτων αʹ· μεθοδικῶν αʹ βʹ γʹ δʹ εʹ ϛʹ ζʹ ηʹ· περὶ τοῦ βελτίονος αʹ· περὶ τῆς ἰδέας αʹ· ὅροι πρὸ τῶν τοπικῶν αʹ βʹ γʹ δʹ εʹ ϛʹ ζʹ· συλλογισμῶν αʹ βʹ· συλλογιστικὸν καὶ ὅροι αʹ· περὶ τοῦ αἱρετοῦ καὶ τοῦ 24 συμβεβηκότος αʹ· τὰ πρὸ τῶν τόπων αʹ· τοπικῶν πρὸς τοὺς ὅρους αʹ βʹ· πάθη αʹ· διαιρετικὸν αʹ· μαθηματικὸν αʹ· ὁρισμοὶ ιγʹ· ἐπιχειρημάτων αʹ βʹ· περὶ ἡδονῆς αʹ· προτάσεις αʹ· περὶ ἑκουσίου αʹ· περὶ καλοῦ αʹ· θέσεις ἐπιχειρηματικαὶ κεʹ· θέσεις ἐρωτικαὶ δʹ· θέσεις φιλικαὶ βʹ· θέσεις περὶ

---

1 περὶ ἡδονῆσ ἀ (finis versus) λέξανδροσ L legend. ἀποικιῶν 2 τοῦ ἀγαθοῦ V 3 οἰκονομίασ BL (v. infra p. 23. 1) περὶ φιλίασ ᾱ B : περὶ φιλίας ALQV 4 ἐρωτικῶν L^1V 5 ἐραστικαὶ V 6 εἰδῶν] ἡδονῶν L ᾱ post γενῶν om. codd. (*unum* Ambrosius) [ἰδίω]ν B^2 ἐπιχειρηματικὰ LB^2 : ἐπιχειρητικὰ B^1QV : ἐπιχειρητικοῦ A 7 πρότασισ B^1 ᾱ β̄ ita codd. (*tres* Ambrosii edd. : *duo* cod. Riccard. 143) ἐνστάσεισ BL : ἔνστασις AQV 8 πρόσθεσιν BV : πρόθεσιν ALQ ᾱ β̄ γ̄ δ̄ ε̄ BL^1 : ᾱ β̄ γ̄ δ̄ AL^2QV 9 περὶ ἐπιστήμησ L : ὑπὲρ ἐπιστήμης ABQV 10 ι̅ζ̅ L : ἑπτακαίδεκα vulg. διαιρετικὸν cum Roseo scripsi : διαιρετικῶν codd. περὶ add. Roseus περὶ κινήσεως ᾱ codd. : περὶ κινήσεως ᾱ β Stephanus 11 πρότασισ ᾱ B^1 ἐξοριστικαὶ L^1 ᾱ BL (v. infra p. 22. 6) : δ̄ AQV Ambrosius συλλογισμὸς L 13 μεθοδικῶν Roseus : μεθοδικὰ codd. (*de quaestionibus ad disciplinam pertinentibus* Ambrosius qui περὶ προβλημάτων μεθοδικῶν legisse videtur, duobus titulis in unum coniunctis) 14 βελτίωνοσ B πρὸ τῶν Froben. : πρώτων BL : πρῶτον AVQ 15 συλλογιστικὸν BQV : συλλογιστικῶν L : συλλογικὸν A (*syllogisticorum* Ambrosius) 15–16 περὶ τοῦ αἱρ.—τόπων ᾱ om. L^1 15 ἑρετοῦ B 16 πρὸ τῶν] πρώτων B^1 τοπικῶν BLVQ : τοπικὸν A πρὸς] πρὸ AV 17 ι̅γ̅ L : τρισκαίδεκα vulg. 18 ἡδονῶν L 19 ἐπιχειρηματικαὶ B^2L : ἐπιχειρητικαὶ AB^1QV κ̅ε̅ L : πέντε καὶ εἴκοσι vulg. θέσεις ἐρωτικαὶ δ̄ (τέτταρες B) BL : om. AQV βʹ] δύο B.

ψυχῆς α'· πολιτικαὶ β'· πολιτικῆς ἀκροάσεως ὡς ἡ Θεοφράστου α' β' γ' δ'
ε' ϛ' ζ' η'· περὶ δικαίων α' β'· τεχνῶν συναγωγῆς α' β'· τέχνης ῥητορικῆς
α' β'· τέχνη α'· ἄλλης τεχνῶν συναγωγῆς α' β'· μεθοδικὸν α'· τέχνης τῆς
Θεοδέκτου συναγωγὴ α'· πραγματείας τέχνης ποιητικῆς α' β'· ἐνθυμή-
ματα ῥητορικὰ α'· περὶ μεγέθους α'· ἐνθυμημάτων διαιρέσεις α'· περὶ
λέξεως α' β'· περὶ συμβουλίας α'· συναγωγῆς α' β'· περὶ φύσεως α' β' γ'· 25
φυσικὸν α'· περὶ τῆς Ἀρχυτείου φιλοσοφίας α' β' γ'· περὶ τῆς Σπευ-
σίππου καὶ Ξενοκράτους α'· τὰ ἐκ τοῦ Τιμαίου καὶ τῶν Ἀρχυτείων α'·
πρὸς τὰ Μελίσσου α'· πρὸς τὰ Ἀλκμαίωνος α'· πρὸς τοὺς Πυθαγορείους
α'· πρὸς τὰ Γοργίου α'· πρὸς τὰ Ξενοφάνους α'· πρὸς τὰ Ζήνωνος α'·
περὶ τῶν Πυθαγορείων α'· περὶ ζῴων α' β' γ' δ' ε' ϛ' ζ' η' θ'· ἀνα-
τομῶν α' β' γ' δ' ε' ϛ' ζ'· ἐκλογὴ ἀνατομῶν α'· ὑπὲρ τῶν συνθέτων
ζῴων α'· ὑπὲρ τῶν μυθολογουμένων ζῴων α'· ὑπὲρ τοῦ μὴ γεννᾶν α'·
περὶ φυτῶν α' β'· φυσιογνωμονικὸν α'· ἰατρικὰ β'· περὶ μονάδος α'·
σημεῖα χειμώνων α'· ἀστρονομικὸν α'· ὀπτικὸν α'· περὶ κινήσεως α'· περὶ 26
μουσικῆς α'· μνημονικὸν α'· ἀπορημάτων Ὁμηρικῶν α' β' γ' δ' ε' ϛ'· ποιη-
τικὰ α'· φυσικὰ κατὰ στοιχεῖον λη'· ἐπιτεθεαμένων προβλημάτων α' β'·
ἐγκυκλίων α' β'· μηχανικὰ α'· προβλήματα ἐκ τῶν Δημοκρίτου β'· περὶ
τῆς λίθου α'· παραβολαὶ α'· ἄτακτα ιβ'· ἐξηγημένα κατὰ γένος ιδ'·

---

1 *πολιτικαὶ* Roseus : *πολιτικὰ* codd. *β'*] *δύο* V *ὡς ἡ*] *ἢ* Susemihl 2 post *η̅* add. *θ̅* L[1] *συναγωγῆς* Roseus : *συναγωγὴ* codd. 3 *ἄλλης τεχνῶν συναγωγῆς* Roseus : *ἄλλη τεχνῶν συναγωγὴ* L : *ἄλλη τέχνη* vulg. *τῆς*] *τῶν* L 4 *συναγωγὴ* Roseus : *συναγωγῆς* codd. : *εἰσαγωγῆς* Froben. (v. infra p. 22. 23) *πραγματίας* Froben. : *πραγματείαι* B[2]L : *πραγματεῖαι* AB[1]QV 5 *ῥητορικὰ α̅* BL : *ῥητορικὰ* AQV *αἱρέσεισ* B 6 *συμβολείασ* B *συναγωγῆς α' β'*] *συναγωγὴ α̅ β̅* post *περὶ φύσεως α̅ β̅ γ̅* L 7 *ἀρχυτίου* Q *πευσίππου* QV 8 *τοῦ* om. L *τ[ί]μαίου* B[2] *ἀρχυτίων* Q 9 *μελισσοῦ* B *τὰ*] *τὰσ* BL *ἀκμαίωνος* BQ *πρὸς τοὺς Πυθαγορείους α'* om. L *πειθαγορείουσ* V 10 *πρὸς τὰ Γοργίου — Ζήνωνος α'* om. L[1] (*πρὸς τὰ Γοργίου α̅ — περὶ τῶν πυθαγορείων α̅* supplevit m. rec. in mg.; itaque *περὶ τῶν πυθαγορείων α̅* nunc bis legitur, et in textu et in margine) *Ξενοφάνους* Menagius : *ξενοκράτους* codd. 11 *πυθαγοριῶν* B *η̅ θ̅* del. V[2] 12 post *ζ̅* add. *η̅ θ̅* V 12–13 *ὑπὲρ τῶν συνθέτων ζῴων α̅*] ita codd. (etiam L) 14 *φυσιογνωμικὸν* L 15 *ὀπτικὸν α̅* om. L[1] 16 *ποιητικὰ* ABQV : *ποιητικὸν* L : *ποιητικῶν* Roseus 17 *φυσικὰ* L : *φυσικῶν* ABQ : *φυσικὸν* V *κατὰ στοιχεῖον* ABQ : *καταστοιχείων* LV *λ̅η̅* L : *ὀκτὼ πρὸς τοῖς τριάκοντα* vulg. 18 *ἐγκυκλίων α' β'* om. Laurentianus 69. 28 *μηχανικῶν* Roseus : *μηχανικὸν* codd. *β̅* codd.; *ζ̅* Roseus (*probleumatum ex democrito sex* Ambrosii edd.; *problemata ex democrito duo* codd. Riccard. et Lincoln.) 19 *ι̅β̅* L : *δεκαδύο* vulg. *ἐξηγγημένα* V : *ἐξηγμένα* ABLQ : (*exposita* Ambrosii edd.; *expolita* cod. Riccard.) *ι̅δ̅* L : *τέτταρα καὶ δέκα* vulg.

δικαιώματα α΄· Ὀλυμπιονῖκαι α΄· Πυθιονῖκαι α΄· <περὶ> μουσικῆς α΄· Πυθικὸς α΄· Πυθιονικῶν ἔλεγχος α΄· νῖκαι Διονυσιακαὶ α΄· περὶ τραγῳδιῶν α΄· διδασκαλίαι α΄· παροιμίαι α΄· νόμος συστατικὸς α΄· νόμων α΄ β΄ γ΄ δ΄· κατηγορίαι α΄· περὶ ἑρμηνείας α΄· πολιτεῖαι πόλεων δυοῖν δεούσαιν ἑξήκοντα καὶ ἑκατόν, 27 *< κοιναὶ > καὶ ἴδιαι, δημοκρατικαί, ὀλιγαρχικαί, ἀριστοκρατικαὶ καὶ τυραννικαί· ἐπιστολαὶ πρὸς Φίλιππον †Σηλυμβρίων ἐπιστολαί·† πρὸς Ἀλέξανδρον ἐπιστολαὶ δ΄· πρὸς Ἀντίπατρον θ΄· πρὸς Μέντορα α΄· πρὸς Ἀρίστωνα α΄· πρὸς Ὀλυμπιάδα α΄· πρὸς Ἡφαιστίωνα α΄· πρὸς Θεμισταγόραν α΄· πρὸς Φιλόξενον α΄· πρὸς Δημόκριτον α΄· ἔπη ὧν ἀρχή, Ἁγνὲ θεῶν πρέσβισθ᾽ ἑκαταβόλε· ἐλεγεῖαι ὧν ἀρχή, Καλλιτέκνου μητρὸς θύγατερ. γίνονται αἱ πᾶσαι μυριάδες στίχων τέτταρες καὶ τετταράκοντα πρὸς τοῖς πεντακισχιλίοις καὶ διακοσίοις ἑβδομήκοντα. καὶ τοσαῦτα μὲν αὐτῷ* 28 *πεπραγμάτευται βιβλία. βούλεται δὲ ἐν αὐτοῖς τάδε· διττὸν εἶναι τὸν κατὰ φιλοσοφίαν λόγον, τὸν μὲν πρακτικόν, τὸν δὲ θεωρητικόν· καὶ τοῦ πρακτικοῦ τόν τε ἠθικὸν καὶ πολιτικόν, οὗ τά τε περὶ πόλιν καὶ τὰ περὶ οἶκον ὑπογεγράφθαι· τοῦ δὲ θεωρητικοῦ τόν τε φυσικὸν καὶ λογικόν, οὗ τὸ λογικὸν οὐχ ὁλομερῶς, ἀλλ᾽ ὡς ὄργανον προσηκριβωμένον. καὶ τούτου διττοὺς ὑποθέμενος σκοποὺς τό τε πιθανὸν καὶ τὸ ἀληθὲς διεσάφησε. δύο*

---

1 *ὀλυμπιονικαὶ* B : *ὀλυμπιονίκαι* LQ *πυθιονικαὶ* B : *πυθιονίκαι* Q *ᾱ* (post *Πυθιονῖκαι*) Laurentianus 69. 28 (Aldina) : om. vulg. (agnoscit Ambrosii cod. Riccard., non agnoscunt edd.) *περὶ* cum Roseo addidi *πύθικοσ* B 2 *ἔλεγχοι* codd., corr. Casaubonus *νείκαι* B : *νίκαι* LQ *διδασκαλ[ί]αι* B^{2} : *διδασκαλιῶν* L 3 *συσσιτικὸς* Roseus *κατηγορίαι* Roseus : *κατηγοριῶν* codd. 4 *ἑρμ[η]νείασ* B^{2} *δυεῖν* Q *δεούσαιν* AV : *δέουσαι* L : *δὲ οὖσαι* B^{1} : *δεούσαις* B^{2}Q *ρ̄ξ* L : *ἑξήκοντα καὶ ἑκατὸν* vulg. 5 *κοιναὶ καὶ ἴδιαι* Bernaysius Mus. Rhen. n. s. vii. p. 286 : *καὶ ἰδίαι* Froben. : *καὶ ἰδία* (vel *ἰδίᾳ*) codd. *ὀλιγαρχικαὶ*] *καὶ ὀλιγαρχικαὶ* V *ἀριστοκρατικαὶ καὶ τυραννικαὶ* Laurentianus 69. 28 (v. infra p. 23. 11) : *καὶ ἀριστοκρατικαὶ καὶ τυραννικαὶ* ABQV : *τυραννικαὶ ἀριστοκρατικαί* L 6 *ἐπιστολαὶ πρὸς Φίλιππον Σηλυμβρίων* om. B^{1} *σηλυβρίων* L *ἐπιστολαὶ δ̄* L : *τέτταρες ἐπιστολαί* vulg. 7 *θ̄* L : *ἐννέα* vulg. *πρὸς μέντορα θ̄* L (*ᾱ* in Q fort. in ras.) 8 [Ἡ]*φεστιωνα* B^{2} : *ἠφαιστίωνα* L *πρὸς θεμισταγόραν ᾱ* codd. : *π. θ. μία* Froben. 9 *πρὸς δημόκριτον ᾱ* BL *πρὸς δημόκριτον* (om. *ᾱ*) AQV *ἀρχαὶ* L : *ἡ ἀρχὴ* Laurentianus 69. 28 *ἀγνὲ* Laurentianus 69. 28 10 *πρέσβεισθ᾽* B *ἑκαταβόλε* ABQV : *ἑκατιβόλε* L *ἐλεγεῖαι ὧν* AQ : *ἐλεγιαίων* B : *ἐλεγεῖε ὧν* V : *ἐλεγείων* L^{1} : *ἐλεγείων ὧν* L^{2} : *ἐλεγεῖα ὧν* Laurentianus 69. 28 *ἀρχή*] *ἡ ἀρχὴ* Laurentianus 69. 28 *καλλητέκνου* B^{1} 11 *αἱ πᾶσαι*] *ἁπᾶσαι* L : *ἅπασαι* Laurentianus 69. 28 *τεσσαράκοντα* L 12 *πεντακισχιλί[* ο]ισ* B^{2} 15 *πόλιν*] *τὴν πόλιν* L *τὰ*] *τοῦ* L 16 *οὗ τὸ λογικὸν* om. L^{1} 17 *ὁλομερῶς*] *ὡσ * * * μέροσ* B 18 *πειθανὸν* B^{1} *τὸ ἀληθὲς* ita codd.

δὲ πρὸς ἑκάτερον δυνάμεσιν ἐχρήσατο, διαλεκτικῇ μὲν καὶ ῥητορικῇ πρὸς τὸ πιθανόν, ἀναλυτικῇ δὲ καὶ φιλοσοφίᾳ πρὸς τὸ ἀληθές· οὐδὲν ὑπολειπόμενος οὔτε τῶν πρὸς εὕρεσιν, οὔτε τῶν πρὸς κρίσιν, οὔτε μὴν τῶν πρὸς χρῆσιν. πρὸς μὲν οὖν τὴν εὕρεσιν τὰ τοπικὰ καὶ μεθοδικὰ παρέδωκε, 29
προτάσεων πλῆθος, ἐξ ὧν πρὸς τὰ προβλήματα πιθανῶν ἐπιχειρημάτων οἷόν τε εὐπορεῖν· πρὸς δὲ τὴν κρίσιν τὰ ἀναλυτικὰ <τὰ> πρότερα καὶ ὕστερα. διὰ μὲν οὖν τῶν προτέρων τὰ λήμματα κρίνεται, διὰ δὲ τῶν ὑστέρων ἡ συναγωγὴ ἐξετάζεται. πρὸς δὲ τὴν χρῆσιν τά τε ἀγωνιστικὰ καὶ τὰ περὶ ἐρωτήσεως [ἐριστικά τε] καὶ σοφιστικῶν ἐλέγχων τε καὶ συλλογισμῶν καὶ τῶν ὁμοίων τούτοις. κριτήριον δὲ τῆς ἀληθείας τῶν μὲν κατὰ φαντασίαν ἐνεργημάτων τὴν αἴσθησιν ἀπεφήνατο· τῶν δὲ ἠθικῶν, τῶν περὶ πόλιν καὶ περὶ οἶκον καὶ περὶ νόμους τὸν νοῦν. τέλος δὲ ἓν ἐξέθετο χρῆσιν 30
ἀρετῆς ἐν βίῳ τελείῳ. ἔφη δὲ [καὶ] τὴν εὐδαιμονίαν συμπλήρωμα ἐκ τριῶν ἀγαθῶν εἶναι· τῶν περὶ ψυχήν, ἃ δὴ καὶ πρῶτα τῇ δυνάμει καλεῖ· ἐκ δευτέρων δὲ τῶν περὶ σῶμα, ὑγιείας καὶ ἰσχύος καὶ κάλλους καὶ τῶν παραπλησίων· ἐκ τρίτων δὲ τῶν ἐκτός, πλούτου καὶ εὐγενείας καὶ δόξης καὶ τῶν ὁμοίων. τήν τε ἀρετὴν μὴ εἶναι αὐτάρκη πρὸς εὐδαιμονίαν· προσδεῖσθαι γὰρ τῶν τε περὶ σῶμα καὶ τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν, ὡς κακοδαιμονήσοντος τοῦ σοφοῦ, κἂν ἐν πόνοις ᾖ κἂν ἐν πενίᾳ καὶ τοῖς ὁμοίοις. τὴν μέντοι κακίαν αὐτάρκη πρὸς κακοδαιμονίαν, κἂν ὅτι μάλιστα παρῇ αὐτῇ τὰ ἐκτὸς ἀγαθὰ καὶ τὰ περὶ σῶμα. τάς τ' ἀρετὰς ἔφη μὴ ἀντακο- 31
λουθεῖν· ἐνδέχεσθαι γὰρ φρόνιμόν τινα καὶ ὁμοίως δίκαιον ὄντα ἀκόλαστον καὶ ἀκρατῆ εἶναι. ἔφη δὲ τὸν σοφὸν ἀπαθῆ μὲν μὴ εἶναι, μετριοπαθῆ δέ. τήν τε φιλίαν ὡρίζετο ἰσότητα εὐνοίας ἀντιστρόφου· ταύτης δὲ τὴν μὲν εἶναι συγγενικήν, τὴν δὲ ἐρωτικήν, τὴν δὲ ξενικήν. εἶναι δὲ καὶ τὸν ἔρωτα

---

1 διαλεκτικὴ B ῥητορικὴ B 2 πειθανὸν B[1] ἀναλυτικὴ B ὑπολειπόμενος AQV : ὑπολειπόμενον B : om. L 3 εὕρεσιν] ἔρευναν Laurentianus 69. 35 4 τὰ τοπικὰ scripsi : τά τε τοπικὰ H. Stephanus : τά τε ὀπτικὰ codd. 5 πειθανῶν B 6 πρ[ό]τερα B[2] 7 λ[ή]μματα V[2] : λείμματα Laurentianus 69. 35 9 τὰ om. L τε post ἐριστικά om. L (post ἐλέγχων) τ[ε] B[2] : om. L 10 δὲ BLQ : om. AV 11 τῶν περὶ Laurentianus 69. 28 : τὰ περὶ ABLQV 12 χρῆσις Q 13 καὶ add. Froben. 15 ὑγιείας Buhlius : ὑγείας codd. 16 ἐκ τρίτων δὲ τῶν Laurentianus 69. 28 (Aldina) : τῶν δὲ ABLQV Froben. 17 αὐτάρκει V 18 ὡς Laurentianus 69. 28 (Aldina) : om. ABLQV κακοδαιμονίσοντοσ B : κακογνωμονήσοντοσ L[1] 19 πόνοις] πονηροῖσ V 20 αὐτάρκει V 21 τ' Cobet. : τε codd. 22–24 ἐνδέχεσθαι — τήν τε bis L[1] 23 ἀπαθῆ μὲν μὴ εἶναι] μὴ εἶναι μὲν (μὲν om. V) ἀπαθῆ vulg. 24 ἀντιστρόφου Menagius (*reciprocae benivolentiae* Ambrosius) : ἀντίστροφον codd.

μὴ μόνον συνουσίας, ἀλλὰ καὶ φιλοσοφίας· καὶ ἐρασθήσεσθαι δὲ τὸν
σοφὸν καὶ πολιτεύσεσθαι, γαμήσειν τε μὴν καὶ βασιλεῖ συμβιώσεσθαι.
βίων τε τριῶν ὄντων, θεωρητικοῦ, πρακτικοῦ, ἡδονικοῦ, τὸν θεωρητικὸν
προέκρινεν. εὔχρηστα δὲ καὶ τὰ ἐγκύκλια μαθήματα πρὸς ἀρετῆς ἀνάληψιν.
ἔν τε τοῖς φυσικοῖς αἰτιολογώτατος πάντων ἐγένετο μάλιστα, ὥστε καὶ 32
περὶ τῶν ἐλαχίστων τὰς αἰτίας ἀποδιδόναι· διόπερ καὶ οὐκ ὀλίγα βιβλία
συνέγραψε φυσικῶν ὑπομνημάτων. τὸν δὲ θεὸν ἀσώματον ἀπέφαινε, καθὰ
καὶ ὁ Πλάτων. διατείνειν δὲ αὐτοῦ τὴν πρόνοιαν μέχρι τῶν οὐρανίων καὶ
εἶναι ἀκίνητον αὐτόν· τὰ δ' ἐπίγεια κατὰ τὴν πρὸς ταῦτα συμπάθειαν
οἰκονομεῖσθαι. εἶναι δὲ παρὰ τὰ τέτταρα στοιχεῖα καὶ ἄλλο πέμπτον,
ἐξ οὗ τὰ αἰθέρια συνεστάναι. ἀλλοίαν δ' αὐτοῦ τὴν κίνησιν εἶναι· κυκλο-
φορητικὴν γάρ. καὶ τὴν ψυχὴν δὲ ἀσώματον, ἐντελέχειαν οὖσαν τὴν
πρώτην σώματος [γὰρ] φυσικοῦ καὶ ὀργανικοῦ δυνάμει ζωὴν ἔχοντος.
λέγει δ' ἐντελέχειαν, ἧς ἐστιν εἶδός τι ἀσώματον· διττὴ δ' ἐστὶν αὕτη κατ' 33
αὐτόν, ἡ μὲν κατὰ δύναμιν, ὡς ἐν τῷ κηρῷ ὁ Ἑρμῆς ἐπιτηδειότητα ἔχοντι
ἐπιδέξασθαι τοὺς χαρακτῆρας, καὶ ὁ ἐν τῷ χαλκῷ ἀνδριάς· καθ' ἕξιν δὲ
λέγεται ἐντελέχεια ἡ τοῦ συντετελεσμένου Ἑρμοῦ ἢ ἀνδριάντος· σώματος
δὲ φυσικοῦ, ἐπεὶ τῶν σωμάτων τὰ μέν ἐστι χειρόκμητα, ὡς τὰ ὑπὸ τεχνιτῶν
γινόμενα, οἷον πύργος, πλοῖον· τὰ δὲ ὑπὸ φύσεως, ὡς φυτὰ καὶ τὰ τῶν
ζῴων. ὀργανικοῦ δὲ εἶπε, τουτέστι πρός τι κατεσκευασμένου, ὡς ἡ ὅρασις
πρὸς τὸ ὁρᾶν καὶ ἡ ἀκοὴ πρὸς τὸ ἀκούειν· δυνάμει δὲ ζωὴν ἔχοντος, οἷον
ἐν ἑαυτῷ. τὸ δυνάμει δὲ διττόν, ἢ καθ' ἕξιν ἢ κατ' ἐνέργειαν· κατ' 34

---

1 δὲ BLQ : om. AV 2 πολιτεύσεσθαι ABQV : πολιτεύεσθαι L βασιλ[εῖ] B^2 συμβιώσεσθαι scripsi : συμβιώσαι L : συμβιῶσαι vulg. συμβιῶναι Froben. Cobet. (*victurum* Ambrosius) 4 προέκρινεν Froben. : ἐνέκρινεν ABLQ : ἔκρινεν V (*praetulit* Ambrosius) 5 αἰτιολογώτατος ABLQ : αἰτιολογικώτατος V πάντων L Froben. : παρὰ πάντας ABQV μάλιστα L : om. ABQV 6 [ἀπο]διδόναι V^2 βιβλία om. L 7 ὑπομνημάτων Cobet. : ἀπομνημονευμάτων codd. 8 διατείνειν Aldina : διατείνει codd. 9 δ' Cobet. : δὲ codd. 10 τέσσαρα V 11 ἄλλοι L^1 κυκλοφορητικὴν AQ : κυκλοφοριτικὴν B : κυκλοφορικὴν LV 14 δ' Cobet. : δὲ AQV : δὲ τὴν BL διττὴ δ' ἐστὶν αὕτη κατ' αὐτόν vulgo supra post ζωὴν ἔχοντος legitur δ' ἐστὶν] δέ ἐστιν L 15 ἐπιτηδιότητα BV ἔχοντι (fort. ex em.) B : ἔχων ALQV 16 ἐπιλέξασθαι L^1 17 συντελεσμένου B^1 18 ἐπὶ Q^1 19 πῦργοσ L 20 ὀργιστικοῦ A^1 τουτέστι om. L^1 21 ἡ ἀκοὴ Laurentianus 69. 28 : ἀκοὴ ABLQV ἔχοντος οἷον ἐν αὐτῶ bis B^1 22 ἑαυτῷ A : αὐτῶ BLQV [τὸ δυνάμει] B^2 (in ras.) δὲ διττόν Menag. : δ[ιτ]τὸν B^2 : δὲ ἧττον ALQV ἢ καθ' ἕξιν] ἢ καθέξιν B : om. ALQV ἢ κατ' L : ἢ κατὰ ABQV.

ἐνέργειαν μέν, ὡς ὁ ἐγρηγορὼς λέγεται ψυχὴν ἔχειν· καθ' ἕξιν δ', ὡς ὁ καθεύδων. ἵν' οὖν καὶ οὗτος ὑποπίπτῃ, τὸ δυνάμει προσέθηκε. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα περὶ πολλῶν ἀπεφήνατο, ἅπερ μακρὸν ἂν εἴη καταριθμεῖσθαι. τοῖς γὰρ ὅλοις φιλοπονώτατος ἐγένετο καὶ εὑρετικώτατος, ὡς δῆλον ἐκ τῶν προγεγραμμένων συγγραμμάτων, ἃ τὸν ἀριθμὸν ἐγγὺς ἥκει τῶν τετρακοσίων, τὰ ὅσα γε ἀναμφίλεκτα· πολλὰ γὰρ καὶ ἄλλα εἰς αὐτὸν ἀναφέρεται συγγράμματ' αὐτοῦ καὶ ἀποφθέγματα, ἀγράφου φωνῆς εὐστοχήματα. γεγόνασι δὲ Ἀριστοτέλεις ὀκτώ· πρῶτος αὐτὸς οὗτος· δεύτερος ὁ πολιτευσάμενος Ἀθήνησιν· οὗ καὶ δικανικοὶ φέρονται λόγοι χαρίεντες· τρίτος περὶ Ἰλιάδος πεπραγματευμένος· τέταρτος Σικελιώτης ῥήτωρ, πρὸς τὸν Ἰσοκράτους Πανηγυρικὸν ἀντιγεγραφώς· πέμπτος ὁ ἐπικληθεὶς Μῦθος, Αἰσχίνου τοῦ Σωκρατικοῦ γνώριμος· ἕκτος Κυρηναῖος, γεγραφὼς περὶ ποιητικῆς· ἕβδομος παιδοτρίβης, οὗ μέμνηται Ἀριστόξενος ἐν τῷ Πλάτωνος βίῳ· ὄγδοος, γραμματικὸς ἄσημος, οὗ φέρεται τέχνη περὶ πλεονασμοῦ. τοῦ δὴ Σταγειρίτου γεγόνασι μὲν πολλοὶ γνώριμοι, διαφέρων δὲ μάλιστα Θεόφραστος, περὶ οὗ λεκτέον.

---

1 *λέγ[εται]* B² *ἔχει* B¹ *καθ'* Cobet. : *κατὰ* codd. *δὲ* BL 2 [*οὕτωσ*] L² (in ras.) *ὑποπίπτει* B¹ L¹ *τὸ*] *τῷ* Q 3 *καταριθμ[εῖ]σθαι* B² 5 *προγεγραμμένων* om. L¹ *τῶν* om. codd. : add. Cobet. 7 *αὐτοῦ καὶ ἀποφθέγματα* om. L¹ *ἀστοχήματα* Q 8 *ἀριστοτέλει* B¹ : *ἀριστοτέλης* Q *ὀκτώ*] η̄ L *αὐτὸς* om. L 9 *λόγοι φέρονται* L *χαρίεντες* om. L *τρίτος*] γ̄ L 10 [*ἰ*]*λιάδοσ* B² (fuitne *ἠλιάδοσ* ?) *πεπραγματευμένος* om. L *τέταρτος*] δ L 11 *ἀντιγραφώσ* L *πέμπτος*] ε̄ L 12 *αἰσχύνου* V *Αἰσχίνου τοῦ Σωκρατικοῦ γνώριμος* om. L 13 *ἕβδομος*] ζ̄ L *μέμνητε* B¹ 14 *ὄγδοος*] η̄ L 15 [*τοῦ δὴ*] B² *σταγηρίτου* BV.

FRAGMENTA ANTIQUAE VERSIONIS.

I. LAERTIANA DE ARISTOTELE

Ex compendio moralium notabilium per Hieremiam Iudicem de Montagnone.

Chronica de Nugis Philosophorum c. 28 *de Aristotele*:—Aristoteles iustitiam ait virtutem animae distributivam digni (*II.* 1. 1)—interrogatus quid fenoris acquirant mendaces inquit: Ut quotiens vera loquuntur non credatur eis (*II.* 2. 1)—interrogatus quid est amicus inquit: Una anima incolens duo corpora. idem amicitiam determinabat esse aequalitatem benivolentiae convertibilem (*II.* 3. 8) — ad culpantem quia improbo contribuerat ait: Non contribui homini sed humanitati. idem interrogatus qualiter sit nos erga caros gerendum ait: Prout amamus eos erga nos se gerere (*II.* 5. 2) — quaesitus quid citius senescat inquit: Gratia (*II.* 5. 9) — interrogatus quid assecutus esset ex philosophia respondit: Ultro facere quae quidam pavore legum faciunt (*III.* 3. 1) — crebro solitus erat dicere quod visus ab aere continente lumen recipit anima vero a disciplinis vel a documentis. idem dicebat doctrinae quidem radices esse amaras sed fructum dulcem. idem interrogatus quid intersit inter doctos et indoctos inquit: Quantum [interest] inter vivos et mortuos. idem dicebat doctrinam in prosperitatibus esse decorem, in adversitatibus vero refugium (*III.* 3. 2) — ad gestientem quia de magna civitate fuerat oriundus ait: Non hoc est attendendum, sed quisnam dignus sit magnae patriae (*III.* 6. 18).

A = *ed. Ven.* 1505: *B* = *cod. Musei Brit.* (*Additional* 22,801): *C* = *cod. Bibl. Bodl. Canon. Miscell.* 186.

3 quotiens *A* : quod *BC* creditur *BC* : credant *A* 4 est] esset *A* incolens] inquoles *A* : in qua sunt *BC* 10 respondit *om.* *A* 14 intersit *A* : sit *BC* 15 interest *A* : *om.* *BC* prosperitate *A* 17 non attendendum hoc *B*.

II. LAERTIANA DE ARISTOTELE

Ex libro Walteri Burlei de vita et moribus philosophorum.

(*Non esse ex Laertio ea quae litteris Italicis imprimenda curavimus satis compertum habemus.*)

Cap. LIII.: de Aristotele — * * * Sicut visus recipit lumen ex circumiacente aere, sic anima lumen scientiae ex documentis. item dicebat: Radices disciplinae esse amaras, fructus vero dulces. item dicebat: Tribus indiget disciplina, natura documento et sollicitudine. item dicebat: Ex parentibus honorabiliores esse eos qui instruunt quam qui solum generant, quoniam hi quidem dant vivere, illi autem bene vivere. item dicebat amicis: O amici [cui] nullus amicus. reprehensus aliquando Aristoteles quia iniquo homini eleemosynam dedisset respondit: Naturae non malitiae sum misertus. percunctanti cuidam quare bonis multos annos offerimus ait: Caeci est interrogatio. cuidam iactanti se quod de magna civitate esset ait: Non est considerandum de qua patria quis ortus sit sed quali patria dignus sit. redarguens aliquando Athenienses dicebat eos adinvenisse argumentationes et leges, sed solum argumentationibus eos uti legibus vero minime. interrogatus quale lucrum acquireretur mentientibus, Quod dicunt veritatem, respondit, non mentiri. interrogatus quid senescit cito ait: Gaudium. interrogatus quid est spes respondit: Iuge sompnium. interrogatus in quo differunt disciplinati ab indisciplinatis ait: Sicut viventes a mortuis. interrogatus quid est amicus ait: Una anima in duobus corporibus cohabitans. interrogatus quid sibi ex philosophia acquisivisset ait: Non coacte facere quae aliqui ob timorem legis faciunt. interrogatus quomodo proficiunt discipuli ait: Si actu docentes sequantur, absentes vero non expectent. interrogatus quid amicis offerre debemus ait: Ea quae nobis optamus offerri. * * * composuit autem Aristoteles libros multos *videlicet de arte logica categoriarum, id est praedicamentorum, librum i: perihermenias libros ii: priorum analeticorum libros ii: posteriorum, analeticorum libros ii: topicorum libros viii: elenchorum ii libros:* de artibus i: de contentionibus ii: de solutionibus contentiosis iiii: de divisionibus sophisticis iiii: de contrariis i: de genere specie et proprio i: de commentis argumentatoriis iii:

A=ed. vetus s.l. et a., ap. Hain. 4114: *B=cod. Balliolensis* 274 (*anno* 1409 *exaratus*).

1 circumadiacente *A*: adiacente *B* 2 scientiae *B*: sapientiae *A* 4 sollicitudine *B*: solitudine *A* 7 cui *B*: *om. A et editiones quas vidimus omnes*: cui *est correctio antiqua ex margine illata et alieno loco posita.* 8 elemosinam *AB* dedisset *B*: daret *A* 10 esset de magna civitate *ordo in A* 11 est *B*: esse *A* 13 uti *B*: uti dicebat *A* 14 quod *B vulg.*: que *A* 15 senescit *ed. Creussner.* 1479: est quod senescat *AB* 20 que *A vulg.*: quod *B* 21 absentes *B vulg.*: abeuntes *A* 26 de artibus librum unum *A* (*ita perscriptis numeris A saepe*) de contentionibus li. ii *A*: *om. B* (*legend.* de contentiosis ii) 27 contentiosis solutionibus *ordo in A*: sophisticis *A*: *om. B* 28 iii *B vulg.*: libros quatuor *A*.

propositiones de virtute ii: de instantiis i: de divisionibus xvii: de diffinitionibus primorum topicorum vii: de silogismis ii: de silogizatione et diffinitione i: de gubernatione et universi accidente i: de antetopicis i: de topicis circa diffinitiones ii: de methodis i: de hiis quae multipliciter dicuntur vel secundum additionem i: de principio i: de interrogatione et responsione ii: de propositionibus i: de propositionibus contentiosis i: de compendiis viii: de divisione i: diffinitiones xiii: de argumentationibus ii: positiones argumentativae xxv: de divisionibus conceptionum i: de dictione ii: *physicorum viii: de generatione et corruptione ii: de anima iii: de caelo et mundo iiii: de sensu et sensato: de memoria et reminiscentia: de sompno et vigilia: de morte et vita: de iuventute et senectute: de vegetabilibus et plantis ii: de inundatione Nili: de animalibus libros xix: de longitudine et brevitate vitae: de quatuor elementis libros iii:* de mole corporis i: de compositis animalibus i: de fabulatis animalibus i: de non generare i: de unitate i: de physionomia i: de philosophia iii: de motu i: positio de anima i: de natura iii: de naturalibus i: *metheororum libros iiii: metaphysicae libros xii [metaphysicorum xiii]: de lapidibus: de bona fortuna: de poetria:* de congregatione artium ii: de arte i: de arte rhetoricae ii: de arte alia ii: de conceptionibus rhetoricis i: de electione anatomorum i: [de arte i]: de persuasione i: de congregatione ii: *de poeticis disciplinis ii: de perspectiva:* de astronomia i: de signis hiemis i: de visibili i: de poetis iii: de exhortationibus i: de oratione i: de doctrina vel disciplina i: de idea i: de passione i: de mathematicis i: de arte introductoria ad divina i: de musica i: de tragoediis i: didascalia i: de indivisibilibus atomis vii: de mechanicis i: de negotiatione artis practicae ii: de medicinalibus ii: de disciplina i: de dubiis homericis vi: de parabolis i: de problematibus physicis et medicinalibus: de proverbiis i: *ethicorum libros x: politicorum viii:* de politico auditu viii: de iustitia iiii: de iustificationibus i: de bono i: de bono utili i: de bono iii: de amativis i: positiones amativae ii: de libero

---

1 xvii *B vulg.*: libros septem *A* de diffinitionibus primorum topicorum vii *om. A* 3 et universi *B vulg.*: universi et *A, cod. Canonic.* 321 5 principio *B*: principiis *A* 7 diffinitiones *A*: de diffinitionibus *B* 8 positiones] propositiones *A vulg.*: de propositionibus *B* argumentative xxv *A*: argumentativis xv *B* divisionibus conceptionum *B*: conceptionibus *A* dictione *B vulg.*: dictionibus *A* 14–15 de fabulatis — de unitate i *A*: *om. B codd. Canonic.* 321, 525 *vulg.* 15 phisonomia *AB* de motu — de natura iii *om. A* positio] propositio *B vulg.* 17 metaphysicorum xiii *add. B*: *om. A vulg.* *post* lapidibus *et* fortuna *add. A* librum unum 18 congregatione] aggregatione *A vulg.*: cognitione *B* de arte i *B vulg.*: *om. A* rethorice *B vulg.*: rethoricali *A* 19 de arte alia ii *B codd. Canon.* 321, 525: *om. A* conceptionibus] contēptionibus *cod. Canon.* 525: contentionibus *AB vulg.* 20 de arte i *A*: *om. B vulg.* 20–21 de persuasione — de perspectiva *om. B* congregatione *A Canon.* 321: aggregatione *Canon.* 525: cognitione *ed. Creussner.* 21 de astronomia i *B ed. Creussner.*: de astronomia libros duos *A* 23 ydea *AB* 23–24 de arte — tragoediis i *om. B* 24 didascalia] de discalia *AB Canon.* 321, 525: de discolia *vulg.* divisibilibus *B* athomis *AB vulg.*: anathomie *Canon.* 525 vii *B vulg.*: viii *A* 26 homericis] cōmerciis *AB Canon.* 321, 525, *vulg.* vi *A vulg.*: vii *B* 27 physicis *A*: philosophicis *B Canon.* 321, 525 de ethicis *A* 28 de politicis *A* 28–29 de politico — utili i *om. A* 29 ii (*post* amativae) *A Canon.* 525 *vulg.*: *om. B Canon.* 321.

arbitrio i: de iustitia ii: [de concupiscibili]: de dispensatione i: de passionibus irae i: *de ebrietate: de matrimonio:* de amicitia i: de moralibus v: [de divitiis i]: de ingenuitate i: de concupiscentia i: de divitiis i: de concupiscibili i: de conversatione civili ii: de primitiva philosophia iii: de lege constitutiva i: de legibus iiii: de obiurgationibus dionysiacis i: de doctrina Speusippi et Xenocratis i: contra Timaeum et quaedam primitiva i: contra Melissum i: contra Archmeona i: contra Gorgiam i: contra Pythagoricos i: contra Xenocratem i: contra Zenonem i: de Pythagoricis i: de olympiacis i: de Apolline i: de elenchis apollinicis i: de conversatione civili necessaria: leges clx, quae sunt diademocraticae, oligarchicae, aristocraticae et tyrannicae: de colonis ad Alexandrum: [*de regno ad eundem i: de dieta servanda ad Alexandrum:*] *item cum Alexandro vadens composuit historiam ducentarum quinquaginta politiarum:* item scripsit epistolas ad Philippum, ad Alexandrum et ad multos alios. Laertius autem de vita philosophorum, a quo ut plurimum praedictorum librorum Aristotelis tituli habentur, scribit quod numerus librorum Aristotelis ascendit ad ccc; *alibi tamen legitur quod in universo composuit tractatus numero mille.*

---

1 ii *B Canon.* 321, 525 : libros tres *A*   de concupiscibili *om. ed. Creussner.*   3 v *B vulg.*: librum unum *A*   de divitiis i *om. B ed. Creussner.*: de viciis librum unum *A*   3–4 de divitiis i : de concupiscibili i *B Canon.* 321, 525 : *om. A*   4 civili *A vulg.*: *om. B*   6 pseusippi *AB vulg.*   thimeum *AB vulg.*   7 archmeonā *Canon.* 321 : archmeonam *B*, *Canon.* 525 : achineton *A* : archimediam *vulg.*   pictagoricas *Canon.* 525, *ed. Creussner.*   9 conversatione *AB Canon.* 321, 525 : conditione *ed. Creussner*   10 clx] cxl *B*   admocratice *B*   oligargice *B* : obligartice *A*   11 colonis *A vulg.*: colloquiis *B* (*fort. legendum* coloniis)   11–12 de regno — Alexandrum *om. B Canon.* 321   15 de vita *B* : in libro de vitis *A*   16 Aristotelis *B* : eius *A*   ascendit *B* : extendit se *A*   ccc *B* : trecentos *A vulg.*

Oxonii: typis Clarendonianis.

BIBLIOTHECA · BODLEIANA